Tuomas Ojanen
23.11.2017

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

U 46/2017 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (keskitetty ECRIS-TCN-järjestelmä)

U 13/2016 vp
Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neu voston direktiiviksi (kolmansien maiden kansalaisia koskeva tietojenvaihto ja ECRIS)

Teema: Jatkokirjelmä UJ 33/2017 vp

Perustuslakivaliokunta on jo kolmasti käsitellyt käsillä olevia säädösehdotuksia (ks. PeVL 32/2017 vp, PeVL 29/2016 vp ja PeVL 13/2016 vp). Lausunnoissa esitetyt linjaukset asettavat edelleen peruspuitteet säädösehdotusten nykytilan valtiosääntöoikeudelliselle arvioinnille.

Valtioneuvoston jatkokirjelmä (perusmuistio 14.11.2017) tarjoaa nähdäkseni hyvän katsauksen säädösehdotusten nykyiseen käsittelyvaiheeseen unionitasolla. Kuten jatkokirjelmästä ilmenee, säädösehdotukset ovat jälleen merkittävästi muuttuneet perustuslakivaliokunnan edellisen lausunnon PeVL 32/2017 vp jälkeen.

Kirjelmästä tulee esiin, että Suomi on pyrkinyt henkilötietojen suojan ja tietoturvan takeiden kannalta valtiosääntöoikeudellisesti perusteltuihin ratkaisuihin. Suomi on kuitenkin jäänyt kantojensa ja tavoitteidensa kanssa joko yksin tai ainakin jäsenvaltioiden vähemmistöön varsinkin siltä osin kuin kysymys on sormenjälkitietojen tallettamisen laajuudesta (ks. s. 3-4). Tämä on valitettavaa valtiosääntöoikeudelliselta kannalta, koska asetusehdotuksen sääntely sormenjälkitietojen tallentamisesta vaikuttaa nyt kehittyvän ongelmalliseen suuntaan perustuslakivaliokunnan aiempien lausuntojen valossa.

Poikkeuksena vaikuttaisi lähinnä olevan asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohta, joka sisältäisi säännökset ECRIS-TCN-järjestelmään talletettavista tiedoista. Artiklan 1 kohdan a alakohtaan on neuvotteluissa Suomen ehdotuksesta otettu ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 1 kohdan sääntelyä vastaava sisältö. Tämä tarkoittaisi, että asetusehdotuksen mukaan kolmannen maan kansalaisten osalta ECRIS-TCN-järjestelmään tulee tallettaa alfanumeerisia tietoja samojen periaatteiden mukaisesti kuin EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten tietoja tulee toimittaa tuomiovaltiosta kansalaisuusvaltioon.

Myös vanhempien nimien sääntely vastaisi ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 1 kohdan periaatteita lopputuloksella, että vanhempien nimet talletettaisiin ECRIS-TCN-järjestelmään, jos ne on talletettu rikosrekisteriin (valinnaiset tiedot). Sala- ja lisänimet talletettaisiin vastaavasti mainitun 11 artiklan 1 kohdan periaatteiden mukaisesti ECRIS-TCN-järjestelmään, jos ne ovat keskusviranomaisen saatavilla (lisätiedot). Nähdäkseni Suomen ehdotus on kehittänyt säädösehdotusta näiltä osin parempaan suuntaan

aiempaan verrattuna, koska tietojen tallennettaisiin kolmansien maiden kansalaisista samojen periaatteiden mukaan kuin unionin jäsenvaltioiden kansalaisten tietoja.

Nähdäkseni jatkokirjelmästä ilmenevät valtioneuvoston kannat säädösehdotusten käsittelyssä unionitasolla esille tulleisiin uusiin tai tarkentuneisiin kysymyksiin on määritelty asianmukaisesti perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön tukeutuen. Näin ollen valiokunta voi yhtyä asiassa valtioneuvoston kantaan.

On korostettava, että valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevät Suomen neuvottelutavoitteet ja -kannat ovat olleet – ja edelleen ovat – valtiosääntöoikeudellisesti perusteltuja. Koska jäsenvaltioiden enemmistö on kuitenkin päätymässä perustuslain ja EU:n perusoikeuskirjan kannalta ongelmallisempiin ratkaisuihin erityisesti sormenjälkitietojen tallettamisessa (ks. s. 3-4), perustuslakivaliokunnan lausunnossa olisi syytä huomauttaa, että valtioneuvoston tulee harkita valtiosääntöoikeudellisista syistä äänestämistä tällaisia ratkaisuja vastaan siitäkin huolimatta, että asetusehdotuksesta voidaan päättää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä määräenemmistöpäätöksenteolla.

Helsingissä 23. päivänä marraskuuta 2017

Tuomas Ojanen

OTT, professori

Helsinki